

ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ
της Προέδρου της Ένωσης Μελών ΝΣΚ
Ελένης Κωστάντη Νομικής Συμβούλου του Κράτους

Στην 39η Επέτειο του Πανελληνίου Εορτασμού
του Αγίου Ιερομάρτυρος Διονυσίου του Αρεοπαγίτου

Θεοφιλέστατε Επίσκοπε Χριστουπόλεως κ. Βαρνάβα, Εκπρόσωπε της Αυτού Μακαριότητος του Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος, Σεβασμιώτατοι Αρχιερείς και τίμιοι Πατέρες, Αξιότιμε κύριε Αντιπρόεδρε, Εκπρόσωπε του Προέδρου της Βουλής των Ελλήνων,

Αξιότιμε κύριε Γενικέ Γραμματέα, Εκπρόσωπε του Υπουργείου Δικαιοσύνης,

Αξιότιμοι κύριοι Βουλευτές και Εκπρόσωποι των Κοινοβουλευτικών Κομμάτων,

Αξιότιμη Ηγεσία της Δικαιοσύνης — Πρόεδροι και Εισαγγελείς των Ανωτάτων Δικαστηρίων της Χώρας,

Αξιότιμε κύριε Γενικέ Επίτροπε της Επικρατείας των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων,

Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους,

Αξιότιμοι Πρόεδροι και μέλη των Δικαστικών Ενώσεων,

Αξιότιμοι Διευθύνοντες τα Δικαστήρια και τις Εισαγγελίες,

Αξιότιμοι Εκπρόσωποι της Περιφέρειας Αττικής, του Δήμου Αθηναίων και των Σωμάτων Ασφαλείας,

Αξιότιμοι Πρόεδροι των Δικηγορικών Συλλόγων και εκπρόσωποι του
Δικηγορικού Σώματος,
Αγαπητοί συνάδελφοι, λειτουργοί και συλλειτουργοί της Δικαιοσύνης και
του Δικαίου,
Ευσεβές Εκκλησίασμα, Κυρίες και Κύριοι,

Υπάρχει μία στιγμή, λίγο πριν χαράξει το φως, όπου το σκοτάδι μοιάζει
βαθύτερο απ' ό,τι ήταν σε όλη τη νύχτα. Και υπάρχει, στην πνευματική
παράδοση της Εκκλησίας μας, ένα ακόμη παράδοξο: ότι το σκότος δεν
είναι πάντοτε απουσία φωτός. Μπορεί να είναι και η αδυναμία της
ανθρώπινης όρασης να αντέξει ένα φως υπέρμετρο: εκείνον τον
«**υπέρφωτον γνώφον**» για τον οποίο μιλά η Αρεοπαγίτική θεολογία.

Ανάμεσα στο σκότος και στο φως, ανάμεσα στην ανθρώπινη αναζήτηση
και στη θεία Αποκάλυψη, τοποθετείται, θαρρώ, ολόκληρος ο βίος και η
μαρτυρία του εορταζομένου σήμερα Αγίου μας: του Ιερομάρτυρος
Διονυσίου του Αρεοπαγίτου, Πολιούχου των Αθηνών και προστάτου των
λειτουργών και συλλειτουργών της Δικαιοσύνης και του Δικαίου.

Με βαθιά κατάνυξη και θεσμική ευθύνη ίσταμαι ενώπιόν σας, εκ μέρους
της Ενώσεως Μελών του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, στον ιερό
αυτό Μητροπολιτικό Ναό, όπου η Εκκλησία και η Πολιτεία, η Πίστη και η
Θέμις, συναντώνται σε κοινή μνήμη και προσευχή.

Η σημερινή σύναξη δεν αποτελεί μια απλή εθιμοτυπική συνάντηση
θεσμικών χαιρετισμών. Αποτελεί μια ξεχωριστή ώρα βαθέος πνευματικού
αναστοχασμού. Στο πρόσωπο του Αγίου Διονυσίου τιμούμε τη θαυμαστή
και καθοριστική συνάντηση της ανθρώπινης σοφίας με τη θεία Χάρη, την

υπέρβαση της κοσμικής αυθεντίας χάριν της Αληθείας και την αποκάλυψη ενός αγιασμένου ήθους στην υπηρεσία του ανθρώπου.

Επί πολλές δεκαετίες, από αυτό το βήμα, έχουν ειπωθεί πολλά για τον βίο, τη διδασκαλία και τον συμβολισμό του Αγίου Διονυσίου. Και δικαίως. Η εκκλησιαστική μνήμη, όμως, δεν είναι απλή επανάληψη πληροφοριών. **Είναι παρουσία! «Μνήμη Αγίου, μίμησις Αγίου».** Κάθε εποχή καλείται να κοιτάξει την ίδια αγιασμένη μορφή και να αναζητήσει τι έχει να της πει.

Η κλασική Αθήνα υπήρξε διαχρονικά κοιτίδα της φιλοσοφικής αναζητήσεως και του δικαίου. Ο Πλάτων, στην «Πολιτεία», συνέδεσε τη δικαιοσύνη με τη σοφία και την αρετή και αναζήτησε τη δίκαιη Πολιτεία ξεκινώντας από την τάξη της ανθρώπινης ψυχής. Η μεγάλη αυτή ελληνική αναζήτηση δεν ήταν ακόμη Αποκάλυψη. Ήταν όμως δίψα για την Αλήθεια. Και ίσως η πιο συγκλονιστική ομολογία αυτής της δίψας ήταν ο βωμός των Αθηναίων με την επιγραφή «τῷ ἀγνώστῳ Θεῷ»: η πνευματική εντιμότητα του ανθρώπου που φθάνει ως το όριο της γνώσεώς του και ομολογεί ότι πέρα από αυτό υπάρχει ακόμη κάτι που αγνοεί.

Στον ίδιο τόπο, στον ιερό βράχο του Αρείου Πάγου, ανέβηκε, περί τα μέσα του πρώτου αιώνα, ο Απόστολος των Εθνών Παύλος. Δεν περιφρόνησε τη σοφία των Αθηναίων ούτε χλεύασε την αναζήτησή τους. Ξεκίνησε ακριβώς από αυτήν και διακήρυξε: **«Ὁν οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε, τοῦτον ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν».**

Εδώ συντελείται μία **μεγάλη πνευματική συνάντηση.** **Ο ελληνικός λόγος συναντά το Ευαγγέλιο. Η αναζήτηση συναντά την**

Αποκάλυψη. Και η φιλοσοφική προσέγγιση του Αγαθού συναντά όχι μία ακόμη αφηρημένη αρχή, αλλά τον ζώντα Θεό: **«Ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν».**

Ανάμεσα στους ακροατές βρίσκεται ο Διονύσιος. Επιφανής Αθηναίος, άνθρωπος υψηλής παιδείας και μέλος του Αρείου Πάγου· άνθρωπος μαθημένος να ακούει, να σταθμίζει, να διακρίνει και να κρίνει. Η εκκλησιαστική παράδοση τον υμνεί ως δικαστή αδέκαστο και ακέραιο, ως εκείνον που χρησιμοποιούσε **«τὴν ἀρρεπεστάτην τρυτάνην» της δικαιοσύνης.**

Η ίδια παράδοση διασώζει ένα συγκλονιστικό επεισόδιο από τη νεότητά του. Ευρισκόμενος στην Ηλιούπολη της Αιγύπτου, κατά την ώρα της Σταυρώσεως του Κυρίου, είδε το παράδοξο σκότος και αναφώνησε: **«Ἦ Θεὸς πάσχει ἢ τὸ πᾶν ἀπόλλυται».** Δεν γνώριζε ακόμη Εκείνον που έπασχε στον Γολγοθά. Είχε, όμως, διαισθανθεί ότι το γεγονός υπερέβαινε τα όρια της συνηθισμένης ανθρώπινης εξηγήσεως.

Χρόνια αργότερα, όταν άκουσε τον Απόστολο Παύλο στον Άρειο Πάγο, η παλαιά εκείνη απορία συναντά την απάντησή της. Και οι Πράξεις των Αποστόλων καταγράφουν το γεγονός με λιτότητα σχεδόν δικανική: **«τινὲς δὲ ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ ἐπίστευσαν, ἐν οἷς καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης».**

Αυτές οι λίγες λέξεις κρύβουν **μία μεγάλη πράξη ελευθερίας.** Ένας άνθρωπος της γνώσεως δεν φυλακίζεται στη γνώση του. Ένας άνθρωπος κύρους δεν αιχμαλωτίζεται από το αξίωμά του. Ένας κριτής αποδέχεται ότι υπάρχει μία Αλήθεια ενώπιον της οποίας και ο ίδιος καλείται να κριθεί. Η

μεταστροφή του Διονυσίου δεν είναι ήττα του λόγου· **είναι η ταπείνωση του λόγου ενώπιον του Μυστηρίου.**

Κατά την εκκλησιαστική παράδοση, ο Διονύσιος βαπτίζεται, μαθητεύει στην πίστη και, μετά τον Άγιο Ιερόθεο, αναλαμβάνει την επισκοπική διακονία της Εκκλησίας των Αθηνών. Και εδώ η ιερά Ακολουθία του συμπυκνώνει μια ολόκληρη μεταμόρφωση σε δύο στίχους: **«Χαίρε, ὅτι Ἄρειον Πάγον κατέλιπες· χαίρε, ὅτι ἅγιον Βῆμα κατέλαβες».**

Ο Αρεοπαγίτης γίνεται Επίσκοπος. Ο άνθρωπος που είχε μάθει να κρίνει καλείται τώρα να ποιμαίνει. Εκείνος που ασκούσε εξουσία σε υποθέσεις ανθρώπων καλείται να αναλώσει τον εαυτό του υπέρ των ανθρώπων. **Και η εξουσία του μεταμορφώνεται σε διακονία.**

Η εκκλησιαστική παράδοση συνδέει ακόμη τον Άγιο με την Υπεραγία Θεοτόκο και την Κοίμησή Της, εντάσσοντάς τον στη ζωντανή μνήμη της αποστολικής Εκκλησίας. Τον παρουσιάζει να ποιμαίνει τους Αθηναίους με ταπείνωση και αγάπη και να αναδεικνύεται **«εὐάρμοστον δοχεῖον τοῦ Παναγίου Πνεύματος».**

Η επίγεια πορεία του επισφραγίζεται, κατά την παράδοση της Εκκλησίας, με το μαρτύριο, μαζί με τους μαθητές του Ρουστικό και Ελευθέριο. Και τότε η εικόνα του σκότους και του φωτός επανέρχεται. Η υμνολογία ψάλλει: **«Καὶ τῷ πυρὶ παραδοθεὶς, καθαρθεὶς δὲ καὶ λάμπας ὡς χρυσὸς ἐν χωνευτηρίῳ, προσετέθης ταῖς λαμπερόσι τοῦ οὐρανοῦ».**

Ο άνθρωπος που, νέος ακόμη, είχε σταθεί μπροστά στο σκότος της Σταυρώσεως γίνεται τώρα, στη συνείδηση της Εκκλησίας, Άγιος και ο ίδιος

μαρτυρία φωτός. **Το σκοτάδι της αρχής κλείνει τον κύκλο του μέσα στο φως.**

Αλλά ο Άγιος Διονύσιος δεν έμεινε στην εκκλησιαστική συνείδηση μόνο ως Αρεοπαγίτης, Επίσκοπος και Μάρτυρας. Στο όνομά του παραδόθηκε η μεγάλη Αρεοπαγιτική γραμματεία - «Περὶ θείων ὀνομάτων», «Περὶ οὐρανίας ἱεραρχίας», «Περὶ ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας», «Περὶ μυστικῆς θεολογίας» - κείμενα που άσκησαν βαθύτατη επίδραση στην Ανατολή και στη Δύση.

Στην Αρεοπαγιτική αυτή παράδοση δεσπόζει η εικόνα **ΤΟΥ «ΥΠΕΡΦΩΤΟΥ ΓΝΟΦΟΥ»: του φωτός που υπερβαίνει τόσο πολύ τα μέτρα της κτιστής μας γνώσεως, ώστε γίνεται αντιληπτό ως σκότος.**

Και εδώ η συμβολική συμμετρία με τον βίο του Αγίου είναι εντυπωσιακή. Εκείνος που, κατά την παράδοση, νέος είδε το φυσικό φως να σκοτεινιάζει μπροστά στο Πάθος, συνδέεται αργότερα με μία θεολογία όπου η θεία Αλήθεια νοείται ως φως πέρα από κάθε ανθρώπινο φως.

Από την απορία στη θεογνωσία.

Από τη γνώση στην επίγνωση των ορίων της γνώσεως.

Και από εκεί στην ταπείνωση.

Ακριβώς εδώ αγγίζουμε και την ουσία της Θείας Δικαιοσύνης. Κατά την ορθόδοξη πατερική παράδοση, η Θεία Δικαιοσύνη δεν νοείται ως ψυχρή δικανική ανταπόδοση ούτε αποκομμένη από το έλεος, την αγάπη και τη

φιλανθρωπία του Θεού. Γι' αυτό ο Ψαλμωδός διακηρύσσει: «**Ἐλεος καὶ ἀλήθεια συνήντησαν, δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη κατεφίλησαν**».

Και από αυτή τη θεολογική αλήθεια φωτίζεται και η χριστιανική θεώρηση του ανθρώπου. Ο άνθρωπος δεν είναι απλώς άτομο, αριθμός ή φορέας μιας υποθέσεως. Είναι Πρόσωπο, πλασμένο «**κατ' εἰκόνα Θεοῦ**», με **ανεπανάληπτη αξία και ελευθερία**.

Η ανθρώπινη δικαιοσύνη, ασφαλώς, δεν ταυτίζεται με τη Θεία. Χρειάζεται κανόνες, αποδείξεις, διαδικασία, όρια και ασφάλεια δικαίου. Δεν πρέπει, όμως, ποτέ να γίνει απρόσωπη. Ο νόμος θεσπίζει γενικούς κανόνες· η Δικαιοσύνη συναντά κάθε φορά έναν συγκεκριμένο πρόσωπο.

Όποιος έχει υπηρετήσει επί πολλά χρόνια το Δίκαιο γνωρίζει ότι η δυσκολότερη κρίση δεν είναι πάντοτε εκείνη που απαιτεί τη δυσκολότερη ερμηνεία του νόμου. Είναι συχνά εκείνη στην οποία ο νόμος πρέπει να εφαρμοσθεί με ακρίβεια, χωρίς να χαθεί από το οπτικό μας πεδίο ο άνθρωπος.

Γι' αυτό η **δικαστική και νομική μας ανεξαρτησία δεν αποτελεί μόνο προσωπικό μας προνόμιο αλλά και θεμελιώδη θεσμική εγγύηση του πολίτη και του Κράτους Δικαίου**.

Η αμεροληψία δεν είναι μόνο θεσμική επιταγή· είναι άσκηση εσωτερικής ελευθερίας.

Και η αιτιολογία δεν είναι μία τυπική υποχρέωση· είναι η έλλογη αυτοδέσμευση της εξουσίας.

Αυτό αφορά όλους μας: δικαστές, εισαγγελείς, λειτουργούς του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, δικηγόρους, δικαστικούς υπαλλήλους. Οι

θεσμικοί μας ρόλοι είναι διαφορετικοί. **Παραμένουμε, όμως, λειτουργοί και συλλειτουργοί ενός κοινού αγαθού: της εμπιστοσύνης ότι η δύναμη υποχωρεί μπροστά στον νόμο και η αυθαιρεσία μπροστά στην αιτιολογημένη κρίση.**

Η Εκκλησία μας, στο απολυτίκιο του Αγίου που ψάλλει σήμερα, συνοψίζει αυτό το ήθος σε λίγες λέξεις: «**Χρηστότητα έκδιδαχθείς, καὶ νήφων ἐν πᾶσιν, ἀγαθὴν συνείδησιν ἱεροπρεπῶς ἐνδυσάμενος...**».

Νήψη και αγαθή συνείδηση! Ίσως δεν υπάρχει πληρέστερο δίπτυχο για εκείνον που καλείται να κρίνει. **Νήψη**, για να μην παρασύρεται η κρίση από τον θόρυβο, την πίεση ή την αυτάρκεια. Και **αγαθή συνείδηση**, για να θυμόμαστε ότι κάθε εξουσία που μας εμπιστεύεται η Πολιτεία είναι πρωτίστως ευθύνη.

Ας κρατήσουμε, λοιπόν, από τη σημερινή εορτή όχι μόνον την τιμή προς τον Πολιούχο μας, αλλά και το βαθύτερο δίδαγμά του: ότι το αληθινό φως μπορεί κάποτε να μοιάζει, στα περιορισμένα μάτια μας, με σκότος· και ότι η δίψα για την Αλήθεια χρειάζεται πάντοτε να συνοδεύεται από ταπείνωση.

Σε μια εποχή ταχύτητας, ο Άγιος μας θυμίζει την αξία της περισκέψεως.

Σε μια εποχή θορύβου, την αξία της σιωπής πριν από την κρίση.

Και σε μια εποχή κατά την οποία οι θεσμοί κρίνονται καθημερινά, μας θυμίζει ότι το κύρος της Δικαιοσύνης δεν επιβάλλεται. Κατακτάται με ήθος!

Είθε ο Άγιος Ιερομάρτυς Διονύσιος ο Αρεοπαγίτης να πρεσβεύει αδιαλείπτως για την Εκκλησία, τη Δικαιοσύνη, την πόλη μας και την πατρίδα μας, χαρίζοντας σε όλους εμάς, τους λειτουργούς και συλλειτουργούς του Δικαίου, φωτισμό στη σκέψη, καθαρότητα στη

συνείδηση, μέτρο στην κρίση και ακλόνητη προσήλωση στην Αλήθεια και το Δίκαιο.

Χρόνια πολλά και ευλογημένα σε όλους μας!